

Българска

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 3 (32), год. VII, юли 2011 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Първа национална среща на носителите на приза "Лесовъд на годината"

По покана на д-р инж. Димитър Вълков - директор на УОГС "Петрохан" - с. Бързия, на 10 и 11 юни Съюзът на лесовъдите в България, съвместно с Изпълнителната агенция по горите при Министерството на земеделието и храните, проведе първата национална среща на наградените с приза "Лесовъд на годината" и техните подгласници. Срещата бе посветена на Международната година на горите, и навършването на 15 години от първата номинация с приза "Лесовъд на годината". В срещата от СЛБ взеха участие доц. д-р Иван Палигоров - председател, инж. Борис Господинов - зам.-председател, и инж. Борислав Божов - секретар на СЛБ, както и инж. Сашко Каменов - директор на РДГ - Берковица, инж. Юрий Миков - директор на Северозападното държавно горско предприятие - Враца, представители на сп. "Гора". Със ставане на крака и едноминутно мълчание участниците почетоха паметта на починалите - инж. Марио Войчев от Стара Загора и инж. Васил Иванов от Берковица, които са подгласници съответно през 2001 и 2003 година.

Доц. д-р Иван Палигоров поздрави участниците в срещата и прочете поздравителния адрес от Изпълнителната агенция по горите, подписан от изпълнителния директор инж. Бисер Дачев: "Позволете ми от името на ръководството на Изпълнителната агенция по горите и лично от свое име да поздравя всички присъстващи - носители на приза "Лесовъд на годината". Вече 15 години тази награда се връчва като признание за добре свършена работа, като повод да отпразнуем най-добрите. Тази годишнина е повод и за днешната среща, която е знакова със създаването на алея "Лесовъд на годината" и е част от календара на събитията на Международната година на горите.

Обявяването на 2011 за Международна година на горите е още едно доказателство за нарастващото значение на горския ресурс. Подобно събитие поставя акцент върху огромната роля на горите за бъдещето на планетата и човечеството. Нашата отговорност като лесовъди става все по-голяма. Днес повече от всякога са нужни упоритата рабо-

та, както и знанията и опитът, които притежавате, защото необходимостта от здрави, пазени, добре гледани гори е все по-осезаема. Вашите професионални мнения, становища и идеи винаги са били и ще бъдат от изключително важно значение при решаване на проблемите на горския отрасъл.

Горската система претърпя през годините много обрати. Сега трябва да се продължи напред с нова надежда, с още по-висок лесовъдски дух и морал и да вярваме, че това, което правим, е за бъдещето на страната ни".

Инж. Борис Господинов представи началото и хронологията на номинациите и отличи с принос в нейното създаване и утвърждаване през годините имената на инж. Богдан Богданов, инж. Тихомир Томанов, проф. д.с.н. Димитър Коларов. Участниците бяха поздравени от инж. Сашко Каменов, инж. Юрий Миков и д-р инж. Димитър Вълков - домакин на срещата. Бяха поставени много въпроси и бяха направени редица предложения - за работата на Съюза на лесовъдите в България, дей-

ността на държавните горски предприятия, регионалните дирекции по горите, държавните горски и ловни стопанства, както и за учредяване на Фондация "Българска гора", провеждане на национално научно-практическо съвещание за успехите на лесовъдската колегия по възстановяването на щетите от ветровалите през последните 50 години, издадените книги за историята и приноса на горското стопанство на България. Бяха отправени покани за домакинство на следващи срещи на носителите на приза, както и за превръщане на срещата в ежегодно събитие, за провеждане на съвместни инициативи със Сдружение "Клуб Фортуна", в което членуват жените, работещи в системата на горите. Управителният съвет на СЛБ ще обсъди тези предложения на следващото си заседание.

В програмата на срещата бяха включени запознаване с дейността на УОГС "Петрохан", посещение на Клисурския манастир "Св.св. Кирил и Методий" и създаване на Алея на носителите на приза "Лесовъд на годината".

Съюзът на лесовъдите в България изпрати декларация, подписана от председателя на Съюза доц. д-р Иван Палигоров, до министъра на земеделието и храните д-р Мирослав Найденов, с която изразява своето несъгласие с намеренията за закриване на Тополовото стопанство в Пазарджик, като смята, че няма обективни аргументи за подобно действие.

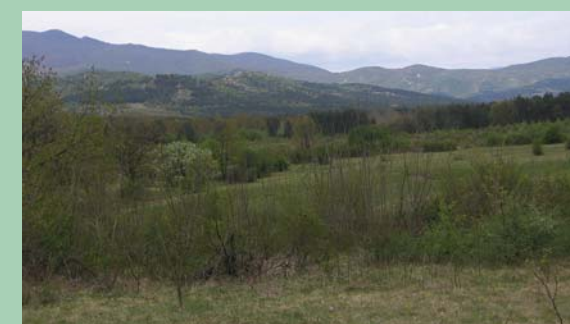
За дейността на Тополовото стопанство четете на стр. 2.

Дружеството на ветераните лесовъди от Велинград проведе събрание, на което бе представена книгата на инж. Кирил Цанов "История на горите в Чепинско".

На стр. 7

По случай 105-годишнината от организираната борба с ерозията в България разказваме за залесявания край Хисаря.

На стр. 6

През тази година отбелязваме 110 години на лесоустройственото дело в нашата страна.

Какво е да си лесоустройствел вчера и днес - на стр. 6.

Студенти от ЛТУ учредиха Дружество на СЛБ

На 2 май студентите от специалността "Горско стопанство" на Лесотехническия университет учредиха нова формация - Студентско дружество на Съюза на лесовъдите в България. То ще има своя програма и ще съдейства за включване на членовете си в активно съпричастие към задачите и проблемите на горския сектор още от студентската скамейка.

Нови ръководители

На 3 май министърът на земеделието и храните д-р Мирослав Найденов връчи договорите за назначаване на директорите на шестте новосъздадени държавни горски предприятия.

Директор на Северозападно държавно предприятие със седалище във Враца е инж. Юрий МИКОВ, директор на Северноцентрално държавно предприятие - Габрово - инж. Иван НЕДКОВ, директор на Североизточно държавно предприятие - Шумен - инж. Йордан РАДОСЛАВОВ, директор на Югозападно държавно предприятие - Благоевград - инж. Александър ЙОЛЕВ, директор на Южноцентрално държавно предприятие - Смолян - инж. Ботьо АРАБАДЖИЕВ, директор на Югоизточно държавно предприятие - Сливен - инж. Пейчо ВЪРБАНОВ.

Тополовото стопанство - Пазарджик

Тополовото стопанство в Пазарджик е юридическо лице, с функциите на поделение на Изпълнителната агенция по горите към Министерството на земеделието и храните.

Основано е на 01.01.1960

половото стопанство има изградени традиции и в производството на облагородени фиданки от лешник.

Главна цел на Тополовото стопанство - Пазарджик, като единствено в страната, е производство на стандартен

16 дка популетум от 110 клона топола от цял свят и колекция от 125 клона, колекция от местна черна тополя *P. nigra* L. ex situ и 20 дка маточник *P. nigra* L.

Цялата площ е поливна, има изградени 4 помпени

г. в изпълнение на ПМС № 28 от 29.01.1960 година. Задачата му е да осигурява залесителната дейност на държавните горски стопанства от цялата страна и частни стопани с посадъчен материал с автентични наследствени качества от ценни клонове топола.

Посадъчният материал - тополови резници, се добива от специално отглеждани и гарантирани с клоновата си чистота многогодишни маточни растения.

Тополовото стопанство е създадено и работи с богата колекция от най-добрите в света тополови клонове. В стопанството се съхранява единствената в Южна България тополова колекция - генетична банка.

По въпросите за развитието на съвременното топоолово стопанство у нас то синтезира най-новото в световната наука и практика и го реализира в залесителната дейност на държавните горски стопанства. Развива научна дейност и служи за база за обучение на студенти на Лесотехническия университет.

Паралелно с производството на селектиран тополов посадъчен материал, То-

полов посадъчен материал създаден от еталонни високопроизводителни тополови маточници. Чрез постоянен контрол и съдействие на държавните горски стопанства и на всички частни производители то поставя тополовството на строга научна основа, като обезпечава производството на максимално количество тополова дървесина за страната.

Общата площ на стопанството по последните планове за земеразделяне е 455.97 дка и се състои от два разсадника.

Разсадник "Наков чифлик" се намира в землището на с. Главиница, община Пазарджик, и е с обща площ 302.433 декара. В този разсадник са разположени новопостроени през 1998, 1999, 2000 и 2001 г. голям цех за резници, работилница, административна сграда, собствен трафопост и масивна ограда, а през 2008 г. е изградена и хладилна камера за съхранение на тополови резници.

В разсадника са създадени 200 дка обновени тополови многогодишни маточници от 24 клона, евроамерикански и делтоидни топола, 30 дка лешников маточник и

кладенеца, хидранти, капково-напоителна система с торподаващо устройство. Направена е вертикална планировка на площ от 3 дка с бетон и има 1600 метра асфалтова пътна мрежа. Целият машинно-тракторен парк е обновен.

Разсадникът "Драгор" е в землището на с. Ивайло и в землището на Пазарджик върху площ 153.537 декара. Цялата площ е поливна, има изградени два помпени кладенеца, хидранти и система за капково напояване. В разсадника има 155 кв.м стопански полумасивни сгради, а през 2001 г. е направена ограда от бетонови стълбове и бодлива тел.

Тополовото стопанство в Пазарджик няма аналог в страната. То има капацитет за производство на над един милион тополови резници, над 100 000 едроразмерни тополови и около 10 000 лешникови фиданки, необходими за задоволяване на нуждите на тополовството в национален мащаб, сега и в бъдеще.

Инж. Иван ВАСЕВ
директор на Тополовото стопанство

Отношението към гората - жест към бъдещото поколение

Българинът винаги е бил дълбоко свързан с гората. Тя го е приютявала, хранила, обличала. Усещал е нейната топлина, красотата и щедрост. Щедрост, сравнима само с майчината. За гората са изказани много умни мисли, мелодични песни за нея са изпети. Художници са били вдъхновени за прекрасни творби. Така по безспорен начин е отразена духовната връзка на човека с гората. Защото тя е не само материално богатство от стопански интерес, но и източник на здраве и благодат, извор на творческа сила. Гората е икономиката, екологията, здравеопазването, прехраната и отдишът на хората и такова е днешното обществено послание към горскостопанската политика, наука и образование. Специалистите знаят, че това са сложни и разнообразни изисквания за сериозно предизвикателство към всички участници в управлението на процесите по възпроизводството и ползването на горските екосистеми.

Истинският лесовъд има едно голямо желание: да пребъде гората. Тя поверява своето съкровище на лесовъда, за да осъществи справедлив ред и да е полезен за нея, както и за него. Лесовъдът е човек и специалист, съпричастен към радостите и болките на гората. Той е готов открито да посрещне предизвикателството на своята вяра в служба, той знае, че всеки стремеж към забогатяване от гората се заплаща жестоко от следващите поколения.

Вечни са връзките между обществото и горите. В исторически план тези взаимни връзки променят своя характер. През многовековната човешка история обществото само е вземало от горите. Каквито и доводи да търсим от историята, за които и страни да става дума, исто-

рията на ползването от горите съхранява една истина - истината за ужасяващото по своите размери дърводобивно ползване. След 50-те години на миналия век в горското стопанство се наложили виждания за нетрадиционни ползвания от горите, свързани с тяхната неопределена роля за защита на природата и опазване на редица ценни блага, като почвата, водата, въздуха в условията на екологична криза и за развитие на туристическата индустрия. На международни горски форуми придобиха важност обобщени теми като "Гора и общество", "Гора и вода", "Гора и климат", "Гора и индустрия", "Гора и земеделие", "Гора и отдиш", "Гора и екология", "Гора и търговия". Те доказаха голямата и многостранна роля, която имат горите в съвременния свят. Заслужава си да се замислим за екологичната цена на запазения засега икономически приоритет в ползването от горите. Очевидно екологичната икономика ще трябва да стане задължителна за XXI век.

Гората като сложна система трудно разкрива своите тайни. Тя се доверява единствено на страсти и упорити изследователи. Горската наука прави всичко възможно за намаляване на негативните последици върху горските екосистеми. Принципиите и системите, свързани с организацията, стопанисването и ползването на горите, трябва да бъдат подчинени на задачата за осигуряване на многофункционалност и спазване на условията за тяхното устойчиво развитие. В тази връзка на преден план стоят такива научни проблеми като обогатяване на видовото разнообразие в горите, създаване на подходящи типови структури на горските насаждения (смесени, дву-

тажни, разновъзрастни) за многоцелевото и устойчивото ползване от горите и редица други научни проблеми.

Благословени са часовете и годините, посветени на придобиване на знания в аудиториите на Лесотехническия университет, където се посвят семената на горската наука. Те са свързани с биологията, лесовъдството, икономиката, екологията, които осигуряват комплексни знания. Знания, които ще дадат възможност бъдещите специалисти "да властват" над природата в добрия смисъл на думата, да познават и да се подчиняват на нейните закони. Огромно е щастieto от постигнатите резултати на лесовъдската професия. Да създаваш нови гори, значи да си признат за творец на бъдещето.

С гората може да се "прави политика" в лошия смисъл на това понятие, защото тя е голямо богатство, което може да се превърне в капитал, ако забравим за тези, които ще дойдат след нас. Но лесовъдите знаят древната мъдрост "Горите ние не получаваме от нашите бащи и майки, а вземаме назаем от нашите деца и внуци". Тази мисъл внушава отговорност на лесовъдите, определящи днешната горска политика в името на следващите поколения. Българският лесовъд винаги е имал достойно поведение. Много са примерите, свързани с трудната му съдба, но винаги чист морал.

Нека с общи усилия на всички съвременни лесовъди да продължим добрата политика и доброто стопанско отношение към горите. Гората е твърде полезна и щедра към нас. Нека ѝ отговорим със същия жест като цивилизовани граждани на обществото. Жест, толкова необходим на бъдещите поколения.

Проф. Кирил БОГДАНОВ

90 години от рождението на проф. Александър ИЛИЕВ

Проф. Александър Илиев е един от учените в областта на горскостопанската наука, който не пожали сили и творческа енергия за ускорено развитие на горското стопанство в България и увеличаване на нейното зелено богатство. Напусна през 1991 г., но след него остана жив споменът за полезното му дело на учен и педагог, принципиен, честен и справедлив ръководител.

Проф. Илиев е роден в с. Мартиново, област Монтана, на 30 юни 1921 година. Прекарал своето волно детство в пазвите на Стария Балкан, той отрано опознава и усеща благотворните влияния на гората върху физи-

ческото и духовното здраве на човека. Това негово усещане предопределя по-нататък и решението му да следва специалност "Лесовъдство". Неговите ранни наблюдения му подсказват, че гората упорито крие своите тайни, а тяхното разкриване може да стане само с помощта на университетските преподаватели по горската наука. През есента на 1945 г. Александър Илиев вече е студент в специалността "Лесовъдство" в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. Тук той усърдно изучава горскостопанските дисциплини, за да се увери, че гората представлява сложна верига от взаимоотношения, проя-

вяващи се във времето и пространството. Добре разбира, че горското производство е дългосрочно и този дългосрочен процес на растеж и развитие на гората трябва да се управлява научно. Само при това условие гората може успешно да се развива и да бъде всеотдайно полезна на човека като източник на много ресурси. С този научен мироглед проф. Илиев завършва висшето си лесовъдско образование през 1949 година.

През 1950 г. постъпва на работа като асистент в Ка-

тедра "Лесоустройство". Тук той получава много добра възможност да започне работа, свързана с изследвания върху растежа и производителността на горите, усъвършенстване на методите за таксирание на горите при тяхната инвентаризация и редица проблеми, свързани с лесоустройственото проучване и проектиране. През 1961 г. е избран за доцент, а от 1967 г. е редовен професор по лесоустройство. От 1971 до 1984 г. е ръководител на Катедра "Лесоустройство" във ВЛТИ. През този период той участва ак-

тивно в подготовката на сто-тици инженерни кадри по горско стопанство и безрезервно предава своя опит и знание на бъдещите ръководители и стопани на гората.

Проф. Александър Илиев е автор на около 100 научни публикации, учебници и ръководства. Едновременно с това публикува редица научнопопулярни статии в периодичния печат, насочени пряко към обществеността за запознаването ѝ с актуални проблеми на горското стопанство в страната. С тези публикации е била осигурявана обществена подкрепа за практическо решаване на въпроси, свързани с уст-ройството, видовия състав и използването на горите за

отдиш и други техни специални функции. През 1962-1966 г. проф. А. Илиев е заместник-ректор по учебната работа, а след 1972 г. в продължение на 7 години (до 1979 г.) е ректор на ВЛТИ. Той прояви изключителна активност за развитието на висшето лесотехническо образование в България. Голяма е неговата заслуга за усъвършенстване на организацията и съдържанието на учебния процес и за развитие на научната работа. Отдава много сили за задълбочаване на интеграционните връзки със сродни университети в много страни по света.

Проф. Кирил БОГДАНОВ

Засушаванията и решаването на водния проблем у нас

Нашите учени (Н. Славов, Е. Колева, В. Александров) са установили, че в България съществува строго определена цикличност в засушаванията. Така през изминалото XX столетие засушавания е имало през следните три периода - 1902-1913 г., 1944-1953 г. и 1982-1994 година. Първият и вторият период са с продължителност 11 години всеки, а третият сух период е траял 12 години. Промеждутъщите между тях са по 29 години. През първия сух период 20 % от годините са засушливи, през втория - 40 %, а през третия сухите години са повече от 50 %.

През третия период от 1982 до 1994 г. средната годишна температура е повишена с около 2°C в ниската лесорастителна зона, а във високата зона на иглолистните гори затоплянето е било с 1°-1.4°C по-високо от средната годишна температура. Намаляването на валежите в иглолистните гори е с 12-16 %, а в зоната на дъбовите гори - от 24.9 до 28.7 % в сравнение със средногодишните валежи. Речният отток е понижен с 31 % в сравнение с периода 1990-1996 година. Като се имат пред-

вид посочените по-горе три действителни засушавания у нас и постоянните съобщения в пресата за настъпващото затопляне на климата, трябва да се очаква настъпването на следващото четвърто засушаване след 29 години, изчислено след 1994 г., което ще трае 11 години. Или от 2023 до 2034 г. ще има засушаване.

Когато София е още малък град, за да бъдат задоволени нуждите на столичани от вода, е прокаран Витошкият водопровод. По-късно е построен Рилският водопровод. През 1952 г. започва строежът на яз. "Искър", който е завършен през 1956 година. После поради недостиг на вода той е свързан с каскадата Белмекен - Сестримо.

При настъпилото много голямо трето засушаване през 1994 г. е взето решение за изграждането на деривация, която да отвежда водите от р. Скавица в р. Джерман и от там в яз. "Искър". Увеличената вода от последната деривация Джерман - Скавица, както и дъждът в края на 1994 г., спасяват София от евентуалното изселване.

След 9 септември 1944 г.

за обезпечаването на вода за битови и питейни нужди на по-голямата част от населението на България бяха построени 12 язовира. В началото на последното десетилетие на XX в. продължителното засушаване доведе до намаляване на водните количества в 8 от 12-те най-големи язовира за питейно-битово водоснабдяване. През 2002 г. водите им спадат до критичните нива. Това предизвика въвеждането на водния режим във всички селища с недостатъчни водни ресурси, като е засегната половина България. Режимно подаване на вода през 2002 г. има в големите населени места дори и през зимния период (Варна, Бургас, Перник, Дупница, Монтана, Враца, Хасково, София и други). Хидроенергийният сектор също търпи загуби поради ограниченото използване на водните електроцентрали в различните периоди на засушаванията.

Годините, в които живеем, са промеждутъчен период, започнал от 1994 година. Следвайки логиката на изчисленията на учените, следващото ново, четвърто засушване, ще започне през 2023 година. За да избегнем

очакваната нова катастрофа от недостиг на вода, трябва още отсега да се вземат сериозни мерки. Съществена част от тези мерки трябва да бъдат взети от лесовъди.

Важно е да се увеличи водният отток от водосборните площи, които съхраняват построените и евентуално новопостроените язовири. Това може да стане чрез отглеждане на създадените много гъсти млади иглолистни насаждения във водосборните басейни на язовири. С оглед предотвратяването на водната ерозия, както и за предпазването на язовирите от затлачване, басейните им бяха залесени изключително гъсто. Това стана само с иглолистни фиданки от бял и черен бор и смърч в хоризонтални тераски, отстоящи една от друга на 1.5 м, и на 0.6-1 м разстояние между фиданките. Тези много гъсти млади иглолистни насаждения, които са облистени цялостно, просто изсушават склоновете на водосборните басейни, като пропускат значителни количества вода в съответните язовири. Нагледен пример е яз. "Искър", чийто басейн е залесен заедно със завършването на

строежа на язовирната стена през 1956 година. През 1994 г. водата в язовира е намаляла значително. Или за 38 години водата в залесения водосборен басейн не можеше да поддържа язовира на необходимото ниво.

Според проф. Иван Раев (1988) в съществуващите естествени белоборови гори в района на Говедарци в Рила при надморска височина 1550 м и 792 мм среден годишен валеж 31.2 % от валежите се задържат от короните на дърветата и се изпаряват, а останалото количество прониква до повърхностния почвен слой, от което 132.2 % се изпарява от почвата и 30.5 % се транспира от листата на дърветата. Повърхностният воден отток е само 0.8 %, или 65 мм, а инфилтрацията е 6.9 %, или 54.9 милиметра. Подобно е положението и в смърчовите гори в Рила, където при среден валеж от 944 мм само 0.4 %, или 4.2 мм, представляват повърхностен воден отток, а инфилтрацията е 3.9 %, или 36.4 милиметра.

Ст.н.с. д-р Надежда Стоянова от Института за гората при БАН съобщава (2002), че най-добър водоохраноза-

щитен ефект на горите се наблюдава при 50 % лесистост на водосбора, а не при 100 %.

Също така трябва да се вземат предварителни изключително строги мерки за предотвратяване на пожарите при разчистването на запустелите и изоставени земеделски земи, обрасли с бурени и храсти. Преди да се разработят тези площи, те трябва да се изчистят от бурените по механичен начин и в никакъв случай да не се горят. Изгарянето ще доведе до бързото изсушаване на почвата и до влошаване на механичните ѝ качества, да не говорим за опасност от пожари за околните гори.

През времето на останалите 12 години, считано от настоящата 2011 г., преди да започне следващото четвърто засушаване, трябва да се изградят необходимите язовири и водопроводи за селищата, в които все още няма такива. Също така да се обезпечи вода за напояване на всички земеделски площи, които се обработват, както и за пустеещите земи, които следва да се обработват.

Инж. Илия БОНЕВ

Въжените системи - необходимост за ефективно и екологосъобразно ползване на дървесните ресурси

С прилагането на новоприетия Закон за горите в горското стопанство на България се очаква ползването на дървесните ресурси (дърводобивът) от горите, което е една сложна и силно трудопоглъщаща дейност, определяща успешното решаване на редица значими за цялото общество, стопански, екологични, социални и естетически задачи, да се извършва на съвременно техническо и технологично ниво. Основание за тези очаквания е предлаганата Наредба за ползването, която представлява подзаконов документ за реализиране на финансирането на производството.

Положителен факт на Закона представлява дългосрочността на договарянето при ползването, което ще позволи бизнесът да има сигурност в планирането на производството си, влагане на инвестиции за съвременно технологично съоръжаване, изграждане на необходимата пътнотранспортна инфраструктура и други. Положителен елемент на Закона безспорно е и даването на предимство на сертифицираните стопански субекти, доказването на които се извършва пред международен контролен орган.

Ролята и отговорността на шестте държавни горски предприятия и основните им

производствени звена - горските стопанства, силно нарастват. Особено при съвременното и ефективното изпълнение на фонда "Инвестиции в горите", с който реално може да се постигне дългоочакваното подобряване и крайно необходимото за българските гори разширяване на горската пътна инфраструктура.

Сегашното състояние на техниката и технологията при дърводобивното производство у нас е крайно незадоволително както в количествено, така и в качествено отношение. Дърводобивът е върнат назад с десетилетия. Не може да се приеме за нормално допускането на фирми за извършване на дърводобивна дейност с примитивна и крайно неподходяща техника, в голямата си част базираща се на освободена, ненужна военна теглително-транспортна техника, както и използването на животинска тяга (коње) за извоз на дървените материали чрез влачене със синджир, направо по земята. Отдаването под аренда (чрез търгове) на дърводобивната дейност в горите на частни

фирми трябва да се извършва от горските предприятия и стопанствата при строг подбор на арендаторите и задължителни изисквания за съв-

пазване на равновесието в тази екосистема се определя и нейното нормално бъдещо развитие. В същото време трябва да се осигурят подхо-

Извоз на дървесина с мобилната мачтова въжена линия Koller K-300

ременна техническа екипировка и необходимите екологосъобразни технологии при работа в гората. Тяхната дейност трябва да бъде постоянно контролирана и при неспазване на договорирани условия за работа - строго санкционирана.

Ползването, което се реализира с дърводобивното производство, се осъществява в жива екосистема - гората, което налага тази дейност да бъде съобразена с нейните нужди и възможности. От за-

дящи условия за възпроизводството на системата, както и по-нататъшното развитие на горските насаждения, за да бъдат запазени техните многостранни, средообразуващи функции.

Дърводобивната продукция се отличава с голямо разнообразие в размерите и масата си, което значително утежнява придвижването ѝ от мястото на добиването - сечището, до съответните товарни площадки, тъй като то се извършва през насаж-

денията, разположени най-често в много трудни терени условия. Ето защо при стръмни планински терени извозът с въжени системи като метод за транспортиране на дървените материали с най-добро запазване на околната среда почти няма алтернатива. Това налага прилагането на съвременни, екологосъобразни методи при добива на дървесина в горските насаждения, разположени на терени с наклони над 40 %, да се основава главно на подходящо изградена пътна мрежа и на широко

ко използване на преносимите дългометражни въжени линии от типа на Wyssen и на мобилните мачтови късометражни въжени системи като Koller, Adler Baco, Mini Urus. Въжените системи от двата типа работят във всички страни, в т.ч. и в страните на ЕС, изключително само с автоматични товарни вагонетки, най-често със съвременно радиоуправление.

За да се реши ефективно извозът на дървените мате-

риали, независимо от начина на тяхното транспортиране - отдолу-нагоре, отгоре-надолу или в терени условия с редуващи се по отношение на наклоните конфигурации, се използват най-модерни товарни вагонетки от типа на UNIMAT (Wyssen), USKA 1.5, USKA 2.5 Z (Koller), BACO BK 25, HIBAMAT (Hinteregger), SHERPA (Австрия) и други. Всички тези товарни вагонетки осигуряват принудително спускане на товарната кука към земята, независимо от използваните методи за извоз на дървените материали.

В Швейцария и Австрия екологосъобразното ползване на горите е на много голямо равнище. Успехите до голяма степен се дължат на осъзнатата необходимост от широкото използване на въжените системи.

Натрупаният богат опит в използването на въжените линии в нашите горски стопанства трябва да бъде необходимото и достатъчно основание те да бъдат усъвършенствани в нашата практика като едно от важните звена в механизацията при ползването на дървесните ресурси от горите на България.

Проф. д.т.н. Васил ВАСИЛЕВ

Юбилей

Уважаваният от колегията лесовъд, учен, изтъкнат преподавател в Лесотехническия университет и общественик проф. Никола Колев навърши 85 години.

Роден е на 11 май 1926 г. в с. Петково, Смолянска област. Завършва лесовъдство в Лесотехническия факултет на Селскостопанската академия - София, през 1953 г. и в продължение на повече от 24 години работи последователно като директор на УОГС - Юндола, зам.-директор на ГС - София, и зам. главен директор на Научния център при Комитета за охрана на труда. От 1977 г. до

пенсионирането си през 1991 г. е преподавател във Висшия лесотехнически институт (Лесотехническият университет), където заема редица длъжности в ръководството на различни органи и организации към Университета.

Проф. Колев е първият университетски преподавател по екология и опазване на околната среда във ВЛТИ. Под негово ръководство са разработени първите учебни планове и програми по тази дисциплина. Много млади кадри са получили професионалната си квалификация под неговото вещо ръководство като водещ преподавател по основи на екологията, опазване на природната среда и защитени природни територии. Автор е на над 150 публикации. Негово дело са екологичните и географските култури от различни дървесни видо-

ве и произходи. Самостоятелно и в съавторство публикува редица книги, сред които "Формовото разнообразие на белия бор и неговата дървесина" (1960), "Насоки и концепция за изграждане на зелената система на столицата и нейните околности" (1972), "Единна система за екологично образование" (1984), "Речник по екология и опазване на природната среда" (1964), "Народни паркове в България" (1985), "Горите на България - състояние и проблеми" (1989), "100 г. горско образование в България" (1996), "Горите в УОГС - Юндола"

(2008) и други.

Проф. Никола Колев е първият председател на учредения през 1990 г. Независим съюз на лесовъдите, преименуван през следващата година в Съюз на лесовъдите в България. Под негово ръководство Съюзът успява да сплоти лесовъдската колегия в едно преломно и трудно за нея време и да покаже огромното ѝ желание да запази и да продължи всичките ценности и достижения в горското стопанство и да възстанови и утвърди професионалните традиции на българските лесовъди от всички поколения. Огромен

е неговият принос за укрепване на СЛБ през следващите няколко години, както и за изграждане на организационната структура на Съюза, за ясно определяне на неговите цели и задачи. Понастоящем проф. Колев е председател на Сдружението на ветераните лесовъди и учени, работили в горското стопанство, което развива активна дейност в полза на горското дело у нас. През 2010 г. става носител на почетното звание на ЛТУ "Доктор хонорис кауза".

Б

Информация

Център за професионално обучение в ПП "Рилски манастир"

Дирекцията на Природен парк "Рилски манастир" спечели проект "Създаване на национален център за професионално обучение на специалисти и мениджъри в защитените територии в България в Природен парк "Рилски манастир" на стойност 235 052 евро.

На 19 май Улрих Вите - началник-отдел "Комуникация за околна среда и опазване на културното наследство", отговарящ и за международните проекти в Германската федерална екологична фондация DBU (Deutsche Bundesstiftung Umwelt), която ще финансира проекта, официално връчи одобрението.

Дирекцията на ПП "Рил-

ски манастир" подготви проектното предложение за създаване на своя територия на национален център съвместно с университета "Лойфана" в Люнебург, Германия. В центъра ще се обучават млади български специалисти в областта на околната среда, опазването на природата и горското стопанство. Така ще бъдат разработени и тествани научнообосновани програми за обучение на отделни целеви групи в утвърдена институция с висока репутация в България. Проектното предложение се фокусира върху три нива на проекта, в които в различна степен ще бъдат реализирани немско-български практики. Водещ

Улрих Вите от фондация DBU, представителят на Люнебургския университет Дороте Люткемюлер и инж. Вангел Аврамов обсъждат детайлите на проекта

ще бъде опитът на университета в Люнебург в продължаващото обучение на специалисти и мениджъри в

областта на околната среда, както ще се включат и български университети - ЛТУ - София, и ЮЗУ "Неофит

Рилски" - Благоевград. Създаваният се за първи път в България образователен център за околната среда ще бъде предназначен и за технически и управленски персонал на дирекциите на природните паркове. Ще предлага иновативно и актуално обучение на европейско ниво, което да задоволи специфичните нужди на структурите за управление на защитени територии.

На второ място е планирано в сътрудничество с партньора по проекта да се разработи иновативна изложбена концепция, която да прилага нови технически инструменти за информация.

Третият компонент на проекта е осигуряване на необходимата инфраструктура. Най-удобна за целта е съществуващата стара сграда на горското стопанство в района

на Рилски манастир, която е собственост на ИАГ и е предназначена за стопанисване на ДПП "Рилски манастир". Сградата ще бъде обновена и ремонтирана като екологичен център за образование. Тези инвестиционни мерки са от съществено значение за успеха на проекта.

Изключителният характер на горите в парка, видовото им разнообразие, естественост и другите положителни характеристики, както и преподавателският капацитет на ЛТУ, привлечен като партньор по проекта, ще дадат възможност за провеждане на обучения, учебни практики и семинари на студенти от специалността "Горско стопанство".

Инж. Вангел АВРАМОВ
директор
на ПП "Рилски манастир"

Нови книги

Д-р инж. Кирил Цанов. "История на горите в Чепинско", "Астра-Р", София, 2011, 187 с.

Книгата "История на горите в Чепинско" характеризира природните условия, горите в региона, ловното и рибното стопанство, накратко са коментирани промените в горското законодателство, в управлението и структурата на горското ведомство, на горските кооперации и защитените природни обекти, както и важни факти от историята на стопанисването на горите в България през последните 130 години.

Съдържанието е изложено

но в увод и 8 тематични направления, с включени в тях 28 части.

В увода е представено намерението на автора с отделните елементи от съдържанието на книгата да обобщат опита и да публикуват данни за резултатите от стопанисването на горите в региона. Поводът за написването на книгата е необходимостта да се оставят писмени свидетелства за управлението и стопанисването на горите. Споделено е разбирането на автора за "превъртането на работата в името на Българската гора в съдба на поколения лесовъди", както и за задължението да се пише за значението на горите, за въвеждане на обществено участие в процеса на вземането на решения, отнасящи се до съдбата на едно от най-важните природни богатства - горите, и свързаните с тях ресурси, като се отчетат фактите, че написаното винаги е недостатъчно, а опазването на горите трябва да се превръща все повече във всеобщо дело.

В частта "Природни условия" са представени мес-

тоположението, физико-географската характеристика, данните за почвената характеристика, ерозията на почвата, растителността, фауната и типове месторастения в района. Във втората част "Характеристика на гората" се представя лесоустройствената характеристика на горите, данни за ползването на дървесина и недървесни горски продукти. Направена е еколого-икономическа оценка на горските ресурси в района, стопанисването на горите и тяхната защита. Авторът обективно е представил факти и събития, на които е свидетел, а в някои е бил и деен участник. В третата тематична част "Ловно и рибно стопанство" са представени данни за развитието на този дял от дейността в горското стопанство, като със снимков материал и таблица са илюстрирани постиженията в тази област.

В частта "Горско законодателство" са представени идеите и промените в законите за горите, ловното и рибното стопанство. В историческия преглед на развитието на горското законода-

телство основно място заема организацията на горското стопанство у нас през последните 130 години.

В частта "Организация и структура на горското ведомство" в хронологичен ред са представени промените в организацията и структурата на централното горско ведомство, както и на структурите в Чепинско.

Специално място в частта "Горските кооперации" е отделено за представяне на данни, имена и факти за създадените първоначално заемодателни и кредитни, а по-късно и повече от 10 трудово-производителни горски кооперации като специфична форма за организация и осъществяване на дейността в горите. Разглеждано на този въпрос е свързано с развитието на горската индустрия, търговията с дървесина и продуктите от нея.

В частта "Защитени природни обекти" са представени данни за разпределението на горите по предназначение съгласно новото горско законодателство, както и включените в мрежата "Натура 2000" територии.

Последната, осма тематична част "Още за гората", е посветена на въпроси като аферата "Доспат даг" и ролята на проф. Унден за запазването на горите в района на Селище и Чехълво, яйлиците, споровете за границите на общинските гори, горското училище, униформите на горските служители, състезанията на горските работници, историята на възникване и утвърждаване на Седмицата на гората.

В книгата е включен богат снимков материал, таблици, списъци на дейтели на горското дело, със снимки и кратки биографични данни, както и списъци с ръководителите на горските стопанства в Чепинско. Книгата разполага с богата библиография, като източниците са подредени тематично за улеснение на читателя. В този смисъл представяната книга може да се приема и като справочник.

Съдържа и данни от лични записки, позиции и виждания по различните тематични направления на един активен участник в стопанисването на горите в Чепинско.

Заслужава специални адмирации волята и упоритостта на д-р инж. Кирил Цанов да събере факти за историята на горите в Чепинско и да ги представи през призмата на развитието на горите и горското стопанство на България през последните 130 години, както и през погледа на отделни участници и съвременници.

Препоръчвам книгата на специалистите от практиката на управление и стопанисване на горите в Чепинско. Тя би била полезна за научните работници, изследователите, студентите, докторантите и специализантите от ЛТУ, ИГ при БАН, учениците от професионалните гимназии по горско стопанство, както и за всички читатели, които искат да намерят факти за развитието на горската политика, за промените в състоянието на горите, за добива, преработката и търговията с дървесина и продукти от нея, за промените в механизма за управление на горското стопанство на България в периода на последните 130 години.

Доц. д-р Иван ПАЛИГОРОВ

Клуб на ветераните учени от горското стопанство

Много са новите проблеми и опасности в развитието на горското стопанство на България. За неговото развитие ветераните учени са допринесли много. Една немалка част от тях са работили цял живот в горското стопанство, натрупали са голям жизнен и професионален опит, проучвали са важни проблеми, обучавали са много студенти. Голяма част от тях желаят да бъдат полезни и сега. Идва обаче момент, когато по силата на природните закони този капитал бива пенсиониран. Пенсионирането обаче не слага край на творческите възможности на тези хора. Те желаят и могат да извършват дейност, която не само да поддържа тонуса, но и да бъде полезна за горското стопанство.

Ето защо през 1999 г. се създаде Клуб на ветераните учени, работили в областта на горското стопанство. Учредители на клуба са професорите Антон Матеев, Крум Калудин, Пею Беляков, Кръстан Кръстанов, Михаил Петров, Данаил Гарелков, Георги Цанков и ст.н.с. Станчо Керенски. Скоро след учредителното събрание в Клуба се включиха и преподавателите, работили в Лесотехническия университет. Беше обсъден въпросът как Клубът да развива своята дейност - самостоятелно или да търси обединяване с подобни структури. По това време съществуваше вече Дружеството на лесовъдите ветерани. Решено бе Клубът да запази своята самостоятелност, но да провежда дейността си съвместно с Дружеството на

лесовъдите ветерани и с Дружеството на специалистите, работили в областта на горската промишленост и дърводобива. Така бе поставено началото на едно съвместно сдружение, което ползотворно развива своята дейност и до днес.

Дейността на Клуба на ветераните учени се развива в няколко направления. Всеки месец се провежда общо събрание, на което се чете доклад по важен за горското стопанство проблем. Изнасят се информации от ръководителите на горското ведомство, докладват се резултати от научни изследвания от сътрудници в научните звена и дейността на Лесотехническия университет по подготовката на нови лесовъдски кадри. След подробни дискусии при необходимост се решава да

бъде подготвен съответен материал с предложения до съответните управляващи инстанции. Досега тази дейност се извършваше само в рамките на Дружеството на лесовъдите ветерани. Ние предлагаме тези събрания да се превърнат в една лектория, в която да участват специалисти от Съюза на лесовъдите в България, Изпълнителната агенция по горите, Секцията по лесотехнически науки към Съюза на учените, Лесотехническия университет, Института за гората при БАН и други. Това би дало възможност да се добива информация за актуалните проблеми на горското стопанство. Не ни е известно друга, подобна по обхват лектория, да има у нас.

Информация за провежданите дискусии вече се пуб-

ликува във в. "Българска гора".

Сдружението организира и провежда всяка година пътуващ научен семинар в различни регионални дирекции по горите. Посещават се горски обекти и се дискутират лесовъдските проблеми в района. В работата на пътуващия семинар вземат участие учени и лесовъди с богат практически и ръководен опит. В семинарите са участвали акад. Мако Даков, акад. Александър Александров и много професори от Лесотехническия университет и от Института за гората. На място стават интересни дискусии, в които ветераните предават своя богат опит и спомагат за решаването на не един конкретен проблем в областта на горите. Предвижда се, по

подобие на лекторията, и в пътуващия семинар да участват повече колеги, работещи във всички горски институции - управленски и научни.

В края на всяка година Клубът на ветераните учени провежда тържествено събрание на сдружението, на което се честват колеги, навършили през годината юбилейни годишнини. Отбелязва се приносът на всеки юбиляр поотделно и те получават поздравителни грамоти.

Имаме предложение ръководители от ведомствата, в които са работили днешните ветерани, да поздравяват юбилярите. За тях това е уважение и морална награда за труда им.

Проф. д-р Георги ЦАНКОВ
председател на Клуба

Предложение

Опит - отличен, но недостатъчно използван

Учебно-опитните горски стопанства "Т. Аврамов" - Юндола, и "Петрохан" - с. Бързия, притежават специален статут, различен от останалите горски и ловни стопанства. Те са част от организационната структура на Лесотехническия университет. Основната им функция е провеждане на учебните практики на студентите и на научните изследвания на преподавателите от ЛТУ и сътрудници от Института за гората към БАН.

Изключително благоприятно отражение за устойчивото развитие на тези две стопанства е дало обстоятелството, че през цялото си съществуване (85 години) в организационно и управленско отношение те са били извън структурите на горското ведомство. Така бяха запазени от перманентните упражнения в реорганизации, провеждани от всеки новоназначен шеф на горското ведомство.

Ще припомним, че разгромът, който сполетя държавните горски стопанства през 1997 г. и лиши собственика на гората - държавата, от правото да упражнява дейността си като неин стопанин, не засегна УОГС.

Стопанствата в Юндола

и Бързия устойчиво и многофункционално се развиват на базата на утвърдила се и усъвършенствана държавна собственост върху цялата територия на горския фонд, собствени средства за производство, битови, учебни, административни сгради и цялата автомобилна пътна мрежа.

Успешно и трайно прилаганият икономически подход, свързващ в едно цяло разсадниковото производство, създаването на горски култури, отглеждането на млади насаждения, дърводобивния процес, реализацията на продукцията и дивечовъдната база, дава добри финансови резултати.

Като пример ще посочим, че в Юндола в края на 2010 г. гъстотата на горската автомобилна пътна мрежа е малко повече от 25 л.м на хектар. С такова отлично постижение не може да се похвали никое друго горско стопанство в страната. Това позволи средното извозно разстояние от сечищата до автомобилните пътища да се сведе до 360 метра.

Друга много важна област от дейността на горските стопанства са охраната и контролът върху горите, дивеча и всичко, което се нами-

ра в горския фонд. В последно време тази тема стана злободневна и бяха направени много безотговорни изявления от високоставени лица. Учебно-опитните горски стопанства са положителен пример в изпълнението на службата по охраната на горите и

предлагат много добри условия за обучение и дискусии на деятелите от практиката по този основен въпрос.

През последните години като автор на туристически пътеводители за планините Източна Стара Планина, Витоша, Люлин, Беласица, Странджа, Западни Родопи, Пирин имах възможност да обходя значителна част от горите на България. Впечатленията ми са, че охраната е крайно незадоволителна. В почивни и празнични дни не може да се срещне нито един горски служител, който да изпълнява функциите по контрол и охрана. Точно в тези дни обаче това е крайно наложително. Тогава излизат браконьери в гората, много излетници бивакуват в различни части на

горския фонд, палат огньове и създават условия за сериозни нарушения. За това, разбира се, нямат никаква вина служителите от горските стопанства, които са на третото

ниво в горската администрация. Голямото мнозинство от служителите по опазването на горите добросъвестно и с риск за живота охраняват най-голямото природно богатство на България, но самата длъжност на горския служител е унижена. Нещо повече - тя е осквернена. Това е целенасочена политика на управляващите през последните двадесет години с цел да се създадат по-добри и безконтролни условия за разграбване на горското богатство. Нали за това бе закрито Министерството на горите,

Комитетът по горите, Държавната агенция по горите, а сега в наименованието на

ние, се потвърждава и от официалното изявление, че през последните две години 20 % от добива на дървесина в България се извършва и реализира по незаконен начин. Аз лично съм убеден, че този висок процент е нереален. Не може един и половина милиона куб.м дървени материали да се добиват и реализират на пазара в България в нарушение на действащите закони. Това твърдение е невярно, недоказуемо и обидно за лесовъдската колегия.

В двете УОГС охраната

(сега - опазване) на горския фонд и всичко в него е на много високо равнище. Там и в почивни, и в празнични дни контролът и охраната са усилены. Така например в УОГС - Юндола, през четирите почивни дена на Великденските празници от 22 до 25 април 2011 г. дежурството по контрола и денонощната охрана се изпълняваше от лесовъда

Емил Узунов и ловния надзорник Муса Мандраджич. Те денонощно, обхождайки пешком и с моторно превозно средство с повишена проходимост, наблюдаваха

движението на превозни средства, туристи и други преминаващи хора и във всеки момент се знаеше къде и какво става.

Тези факти в успешното многофункционално и устойчиво развитие на двете УОГС подчертавам дебело, защото имам убеждението, че те малко се познаят от лесовъдската колегия, а това, което не се познава, не може да бъде достатъчно оценено. Това е един богат многогодишен управленски път, извървян от изтъкнати български лесовъди, доказал на практика единствено правилния метод в организацията и управлението на българското горско стопанство.

Двете стопанства са отлична база, нагледен и убедителен пример в организацията и управлението на българските горски стопанства. Те трябва да се ползват по-активно, целогодишно за повишаване и опресняване на знанията на лесовъдите и други горски служители от практиката. Ползвайки отличната база на двете учебно-опитни горски стопанства чрез провеждането на неколкодневни курсове, деятелите от практиката има какво да научат в различните области на горскостопанската практика, горската икономика, организацията и управлението на горите.

Зная и съм бил свидетел, че спорадично тук се провеждат двудневни и тридневни съвещания с ръководни кадри от регионални дирекции по горите - главно по въпросите на някои нови моменти в горската икономика. Курсовете са ръководени от доц. Иван Палигоров. Това е много хубаво, но не е достатъчно. В двете УОГС има какво да научат колегите от цялата страна не само в областта на икономиката, но въобще в управлението на горското стопанство.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

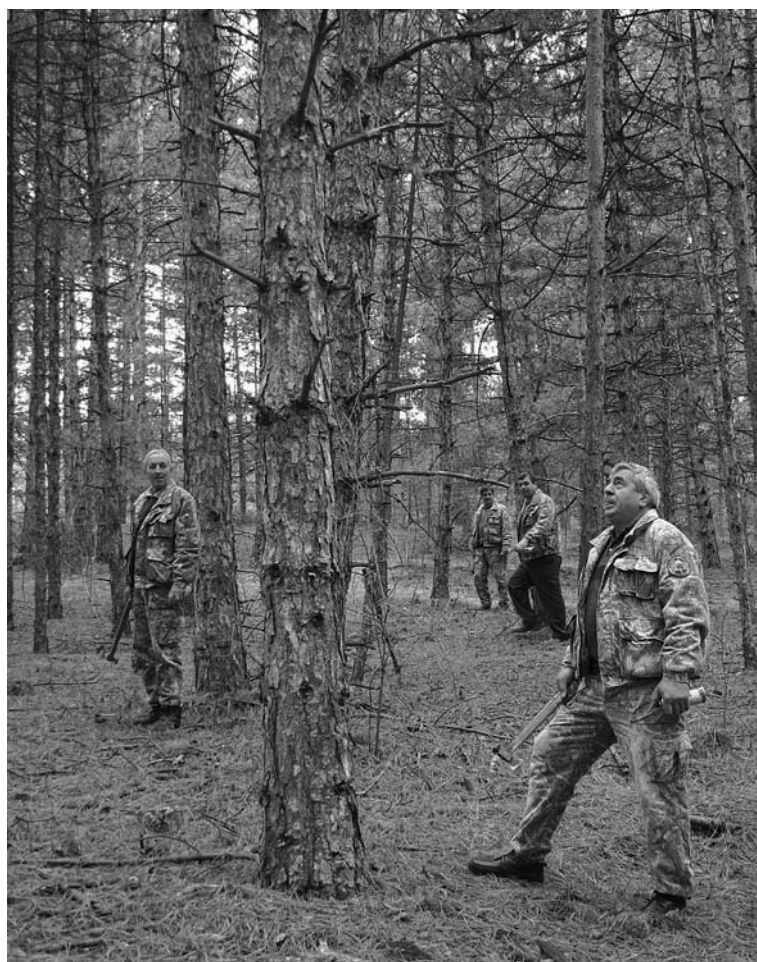

Похвално слово за лесоустроителя

В годината на юбилея, за който са предназначени тези редове, думата “лесоустройство” отпадна от официалния професионален речник. И може би трябва и самата професия “лесоустроител” да слагам в кавички. Но аз няма да го направя и ще продължа да я използвам, чиста и неопетнена дори с препинателни знаци, може би като професионален жаргон.

През тази година се навършват 110 години от лесоустройствените дейности в България. Искам да разкажа за хората, които за известно време от своя живот, а някои от тях и през целия си живот, са имали една особена лесовъдска професия - лесоустроител.

Сега, когато пиша тези редове, съм седнал под една стреха, а около мен се лее проливен дъжд. Сещам се за един пословичен израз, заимстван от популярен български роман - “Няма нищо похубаво от лошото... таксаторско време”. И в преносен, и в буквален смисъл. Само този, който не е бил лесоустроител, само той не усеща магията на тези думи. Само този, който не е излизал с папка с описания, карта, молив и гума в ръка, с рокан и с четка и бои, не чувствал романтиката на тези слова. Само този, който поне веднъж не се е ползвал с блажна боя, когото не са засипвали порои от вода и градушка, когото не са продухали планинските ветрове и не са гонили мъгли по склоновете на планината, не

може да разбере суровия живот на една професия, която в България се практикува от около стотина души.

Колко е сто? Сто са стотинките в един лев - нищо работа. Сто са годините в един век - нещо по-голямо, но не и непостижимо. Стотина са и хората, “орисани” на суровия живот, усетили магията и почувствали романтиката на гората, и отдала и младостта, и зрелостта си на една професия. Стотина са мъже и жени, понякога и цели семейства, заедно с децата си, отдадени на своята работа да покажат българската гора такава, как-

вата е: млада и стара, слаба и величествена, достъпна и непристъпна. Сто души. Загрижени за съдбата, настоящето и бъдещето на зеленото богатство на България, обикалящи надлъж и нашир по всички посоки на страната, за да дадат своето професионално решение за съдбата на гората.

За годините на моя живот няколко поколения лесоустроители - но винаги около стотина - помогнаха със своя труд, със своите анализи, прогнози, препоръки и решения при планирането горите в България да се увеличат от

243 на 642 млн. куб. м и от 3.19 на 3.76 млн. ха, да подобрят своите основни характеристики като средна пълнота, бонитет, прираст на хектар и най-важното - да достигнат по-равномерно разпределение по класове на възраст. Намесих тези няколко цифри, защото, уважаеми колеги лесоустроители, вие трябва да сте горди, че сте от тази част на обществото, която може с достойнство да гледа на своя труд.

Ще се върна пак на “лошото таксаторско време”, защото именно тогава, когато навън се извиваха поройни дъждове, вие не си почивахте, а успявахте да прервите всички налични карти, да ги сравните с допотопни или по-съвременни въздушни снимки и да откриете всяка гора върху земята на България, за да се наложи върху нея “ограничителен режим за стопанисване - гора”.

Вие, уважаеми колеги, успяхте да промените отношенията на гилдията на геодезистите - от пълно отрицание (“карти - рисунки”) до пълно признание за една качествена работа, достатъчно точна, за да се съобразяват с нея всички, които се занимават с изработване на устройствени карти, планове и кадастър.

Инвентаризацията на държавните гори, отделена от горскостопанското планиране за отделните горски и ловни стопанства, е като дете без родители. И двете могат да са самостоятелни, но тога-

ва са слаби и болнави. Само когато са заедно, може да има добри решения, до които ще се достигне за по-кратко време и с по-малко средства.

Нашата професия е със 110-годишна история. Поуките от историята са най-добрата основа на бъдещето и затова не трябва да събаряме основите, на които стоим - лесоустройството. За някои от лесовъдската колегията лесоустройството е диаметри, височини и обеми. Но не е така. Това е само част от него - инвентаризацията. По-важно е всичко останало, това, което се гради върху инвентаризацията. Стопанско деление, пътни и съобщителни комуникации, почвено плодородие, годишна норма на ползване на дървесина, категории дървесина - това са въпроси, свързани с управлението на горското стопанство, и трябва да съхраним постигнатото, за да градим нагоре.

Лесоустройството е един от върховете на равностранен триъгълник - горска политика, лесоустройство и стопанисване на горите. Образно казано, десет души определят политиката, сто я превръщат в горскостопански планове, а няколко хиляди я въвеждат в живота чрез изпълнението на тези планове.

Колеги, ние трябва да притежаваме необходимите знания, опит и смелост да установим баланса на плавен преход при изпълнение на различни по своя характер професионални решения, за

да бъде преходът винаги с положителен знак, защото една година е достатъчна да ерозираме една гора, но и десет години няма да ни стигнат, за да я “рекултивируем” и да я върнем в добро състояние на обществото. Както се изрази един наш колега, ние имаме мисия - чрез нашата дейност по инвентаризация и горскостопанско планиране да построим здрав мост за преминаване на управлението на българските гори по най-безболезнения начин през обществените бури. Ние си оставаме едни сто души, преподаватели, проектант и администратори, със своите човешки и професионални качества и недостатъци. Не сме силни като “Манчестър Юнайтед” и сър Алекс Фергюсън, но нищо не ни пречи да се стремим да ги достигнем, а българското горско стопанство да е на нивото на “Шампионската лига”.

Колеги, ние нямаме възможност да отрежем лента или да полеем с вода откриването на нов офис, но нека всеки от нас намери време да изпие една чаша шампанско в памет на основателите на българското лесоустройство, за всички наши предшественици и за здравето и успехите на тези, които продължават тяхното дело. И ще продължават и занапред да дават своя дан на българското горско стопанство.

Честит юбилей!

Инж. Илия АНГЕЛОВ

Залесителното дело в Хисаря

В началото на IV век римският император Максимлиан пътувал за Хисарските бани. В летописите си той записал, че обширни вековни дъбови гори изпълват околните хоризонти. През последвалите столетия обаче, в борбата на много поколения за съществуване, тези гори са унищожавани постепенно - някои от тях изкоренявани за работни земи и пасища, други превръщани в нискоствълни участъци за снабдяване с дърва. Впоследствие плодородната пръст от нивите е измивана и отнасяна от дъждовете в дерета и рекички, а оттам и в по-големите реки. Така с годините се е оформила печална панорама от невзрачни хълмисти околности, сухи непроизводителни ниви и бедни пасища със съхнещи от ранно лято треви.

След покоряване на страната от турците селището и околностите били обезлюдени и в края на XVIII и началото на XIX век върху развалините на античното градче възниква малко село, наречено Хисаря (крепост).

Първи опити за засаждане на отделни дървета и цветя около минералните извори се правят след Освобождението. Едва през 1894 г. е сложено началото на организираното озеленително дело в Хисаря. Излизащият в Пловдив вестник “Стара планина”

през 1985 г. пише: “Пловдивският градинар-пепиниер г-н Шевалас е сполучил да засади една голяма част от местото, определено за парк, в най-прекрасното летно село, где то са най-удобните минерални бани в цяла България”. Луи Шевалас е един от най-прочутите за времето си градинари-озеленители и е извикан през 1880 г. от Цариград с разрешение на султана от управителя на Източна Румелия княз Алеко Богориди. Той създава първите горски разсадници за фиданки и е назначен за пръв градинар-озеленител на Пловдивската община. Най-забележителното му дело е голямата и красива градска градина с езерото в центъра на Пловдив, която той създава за Първо българско земеделско-промишлено изложение през 1982 година.

Хисаря попада в един от най-топлите и сухи в климатично отношение райони на страната - Горнотракийската низина. Първите по-сериозни залесявания в околностите на града датират от 1928 година. След обявяването на Хисаря за национален и международен курорт с постановление на Министерския съвет през 1955 г. започват и планомерните залесявания. През 1958 г. от “Агроролеспроект” е изготвен ця-

лостен проект за озеленяване на околностите на курорта на площ 16 000 дка и строителство на много прагове и баражи за борба с ерозията. Този проект полага основите на неколкогодишна битка за преобразуването на опустошената с вековете природа около Хисаря. До този момент не се е работело при такива тежки климатични условия - надморска височина 300-400 м, бедни и сухи почви с плитка подпочвена скала, валежи до 500 л - само през зимата и пролетта, летни температури около 40 градуса.

Започва се със създаване на горски разсадник, за да се обезпечат нуждите от посадъчен материал, подбор и обучение на горски надзиратели, набиране на работна ръка. Така постепенно с обучение на работници и надзиратели в процеса на работа, полагане на усилия от горското стопанство и непосредствения контрол от страна на Районната дирекция по горите работата започва да се канализира. Въз основа на проекта започват масови залесявания върху големи площи в местностите Ходжовица, Ковачевица, Могилата, Подусоето, Кръста. Създаването на иглолистния пояс над Вериговската кариера в югозападна посока по припечното и

сухо било по протежение на 3 км е най-голямото изпитание, тъй като още при проектирането е имало мнения, че е безсмислено да се залесява. Но е надделяло желанието, въпреки трудните условия, да се направи, за да се намали силата на ветровете и чрез това залесяване да се завърши видимият ефект на всички тези залесени площи от град Хисаря. Решено е, за да има успешно прихващане, почвоподготовката да се извърши с орни посяси. Така през 1961 и 1962 г. са залесени и подстъпите към връх Кара сиврия и м. Чекевица. С това техническият проект е почти изпълнен, като някои от необхванатите малки части от него са залесени впоследствие. През следващите години е извършено попълване на неприхванати или унищожени от паша части от обекти, както и допълнителни обекти от горския фонд извън техническия проект в землищата на селата Миромир и Веригово. Изсухите и поройни долове на Ходжовица, както и на други дерета в съседство, са изградени множество технико-укрепителни съоръжения и няколко баража срещу ерозионни-

те процеси.

При залесяването са използвани предимно иглолистни дървесни видове като черен бор, хималайски, морски и веймутов бор, на малки групи са застъпени липата, червеният дъб, брезата, дивата череша, ясенът и храстови видове. На тези обекти има успешни залесявания и с атласки кедр. В по-новата история залесяванията около града продължават предимно на освободени след опожаряване площи, като освен с местни широколистни видове на терени с по-плитка и камениста почва се работи отново и с атласки кедр. Преди три години на територията на РДГ - Пловдив, започна за пръв път в България производство на контейнерни фиданки от този дървесен вид. В района на с. Миромир върху стари пожарнища са създадени през последните две години около 500 дка култури от атласки

кедр, който е с много добро прихващане.

До днес създадените около Хисаря култури са вече около 30 000 дка, като основните залесявания - 25 000 дка жизнени горски култури, са създадени през 60-те, 70-те и 80-те години на миналия век. Резултатът от този дългогодишен труд прави впечатление на всички посетители на курорта, които ползват създадените гори за отдих. В тях вече са се завърдили зайци, сърни слизат от Средногорieto и въздухът е друг. Климатът в този регион на България е преобразен и данните сочат, че средногодишните температури са се понижали с около 4 градуса в сравнение с началото на миналия век.

Бъдещето на залесените край курорта гори е да се превърнат в модерен лесопарк.

Инж. Никола КАВАРДЖИКОВ

Събрание на лесовъдите от Велинград

На 1 юни с песента "Хубава си, моя гора" в големата зала на Община Велинград бе открито представянето на книгата "История на горите в Чепинско", написана от д-р инж. Кирил Цанов. На тържеството, организирано от Дружеството на лесовъдите ветерани от Велинград, ръководено от д-р инж. Иван Иванов, присъстваха доц. д-р Иван Палигоров - председател на СЛБ, инж. Петър Стефов - зам.-директор на РДГ - Пазарджик, Юлиана Ковачева от отдел "Култура" на Община Велинград, директори и служители на РДГ - Пазарджик, и на ДГС и ДЛС от региона, учители и ученици от ПГГС "Христо Ботев", граждани и гости на града. В словото си за представянето на книгата доц. д-р Иван Палигоров акцентира върху факта, че книгата излиза в Международната година на горите - 2011, както и върху основните съдържателни моменти от изданието. По-важните от тях бяха представени и в мулти-

медийна презентация. В последвалите изказвания бе подчертана необходимостта от

въвличането на гражданското общество във формирането и провеждането на политиката в областта на горското стопанство.

Бе дадена идея до края на 2011 г. да се отбележи подвигът на лесовъдите за възстановяването на щетите от ветровала (от 29.05.1961 г.) на територията на Горските стопанства в Селище, Чехлюво, Ракитово и Широка поляна през последните 50 години. Бе изразена подкрепа на инициативата на ръководството на СЛБ да се продължи и утвърждава добрата традиция лесовъдс-

ката колегия да оставя следа както в реалната практика на стопанисването на горите, така и в обобщаването за поколенията на натрупания национален опит в решаването на най-важните въпроси на горското стопанство през погледа на отделни участници и съвременници. Д-р инж. Кирил Цанов получи поздравителни адреси от името на ръководството на СЛБ, връчен от доц. д-р Иван Палигоров и от кмета на Община Велинград, поднесен от Юлиана Ковачева.

На 2 юни, в Деня на Ботев и на загиналите за свободата и независимостта на България, представители на Велинградското дружество на лесовъдите ветерани поднесоха цветя пред паметната плоча на Васил Попов в града. Бяха споделени факти от живота и делото на лесовъда Васил Попов, както и на загиналите за опазването на зеленото богатство на България.

Нови придобивки за Учебно-спортната база на ЛТУ в Несебър

От 26 до 30 април Дружеството на лесовъдите при Лесотехническият университет проведе вече станалото традиционно за лесяване и облагородяване на територията на Учебно-спортната база на ЛТУ в Несебър. Инициативата тази година бе посветена на Международната година на горите и Седмицата на гората. В лесопарковата част бе изведена прочистка в гъстите групи, както и попълване на създадените насаждения и култури, а в парковата част бе извършено необходимото пролетно косене, плевене, почистване и залесяване на нови дървета и храсти. За да

се реши проблемът с летните засушавания, в три от секторите на парковата част бе поставено капково напояване, за което бе оказано специално внимание от ръководството на ЛТУ и лично от ректора проф. д.с.н. Нино

Нинов. За пореден път бе предоставена необходимата растителност - контейнери с фиданки от дървесни и храстови видове, които са произведени в ботаническата градина на ЛТУ.

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Осигуряване и разпределяне на средства за социално-битово и културно обслужване на работниците и служителите в предприятието

Отговор: 1. Няма определен минимален или максимален размер на средствата за социални разходи. Размерът зависи от икономическите и финансовите възможности на работодателя. Социално-битовото и културното обслужване на работниците и служителите се финансира със средства от работодателя или други източници (чл. 292 от КТ).

Нормативната уредба на СБКО на работниците и служителите съдържа предимно насочващи и пожелателни норми. Средствата за СБКО не са елемент на трудовото възнаграждение. Те са проява на грижата на работодателя не само за осъществяване на трудовия процес, а и чрез осигуряване на допълнителни средства да се облекчава трудът и битът на работниците и служителите. Така работодателят изпълнява освен икономическата още и социалната си функция в обществото. За постигане на възможно по-висок размер на средства за социални разходи значение има и активната позиция на синдикатите при водене на преговорите за подписване на колективен трудов договор в предприятието.

С чл. 43 от Браншовия колективен трудов договор на работещите в отрасъл „Горско стопанство“ през 2011 г. е договорено: „Средствата за социални мероприятия в структурите и специализираните териториални звена на ИАГ, ДГС и ДЛС се осигуряват от работодателя и други източници и се формират в размер на 10 на сто от наличните средства за работна заплата, като по-голям размер може да се договори с колективния трудов договор“.

2. Съгласно чл. 293, ал. 1 от КТ начинът на използване на осигурените средства за СБКО се определя с решение на общото събрание на всички работници и служители. Това е негова изключителна компетентност, която не може да бъде прехвърляна или изземвана от други органи. Когато в стопанството има подписан колективен трудов договор, той може да установява правила за начина на разходване на тези средс-

ВЪПРОС: По осигуряване и разпределяне на средствата за социално-битово и културно обслужване (СБКО) на работниците и служителите в предприятието до Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост постъпват следните въпроси: 1. Има ли ограничения при определяне на размера на средствата за социални разходи? 2. Кои разпределя определените средства за социални разходи? 3. Може ли да се дават ваучери за храна? 4. Може ли работници и служители, които отговарят на условията по Наредба № 11 от 21.12.2005 г. за определяне на условията и реда за осигуряване на безплатна храна и/или добавка към нея, да получават и ваучери за храна?

тва, но тези правила не могат да противоречат на решението на общото събрание. Средствата за СБКО не могат да се изземват и използват за други цели (чл. 293, ал. 2 от КТ). Промяната на предназначението на средствата може да стане само с решение на общото събрание на работниците и служителите, но в рамките на социално-битовото обслужване в предприятието, а не за други цели. Работодателят също не може да блокира изплащане на средства за СБКО, както и да ги използва за други цели.

3. С разпоредбата на чл. 294 от КТ се изброяват примерно възможните форми, които образуват съдържанието на социално-битовото и културното обслужване на работниците и служителите в предприятието. Член 294, т. 1 от КТ дава възможност на работодателя, по негово желание и преценка, да осигурява организирано хранене съобразно рационалните норми и специфичните условия на труд. Няма пречка организираното хранене да се осъществява и чрез ваучери за храна. Правата за получаване на този вид социална придобивка и извършването на определените социал-

ни разходи за нея се решават от общото събрание на работниците и служителите.

4. Безплатна храна и/или добавки към нея, осигурявани на основание чл. 285 от КТ, по реда на Наредба № 11 от 2005 г., получават само работниците и служителите, които работят в предприятия със специфичен характер и организация на труда. Тези две условия трябва да действат кумулативно, за да има задължение работодателят да осигурява безплатна храна и/или добавки към нея. Това е задължение на работодателя, което той изпълнява във връзка с осигуряването на безопасни и здравословни условия на труд. Съгласно чл. 6 от Наредба № 11/2005 г., разходите за осигуряване на безплатна храна и/или добавки към нея по тази наредба са за сметка на издръжката на предприятието. Безплатната храна се осигурява само за дните, когато работниците и служителите работят при посочените условия. Тази храна може да се предоставя и във вид на пари, купони, талони и ваучери за храна. Тези работници и служители могат да получават и ваучери за храна, които работодателят може да направи за задоволяване на социално-битовите потребности на работниците и служителите, при условие че има решение на общото събрание. При спазване на определените условия, изчерпателно изброени в чл. 209 от Закона за корпоративното подоходно облагане, и когато разходите са в размер до 60 лв. месечно за всяко наето лице, законодателят е предвидил възможност за освобождаване от облагане с данък върху социалните разходи за ваучери за храна.

СПРАВКА: чл. 285, чл. 292, чл. 293 и чл. 294 от КТ; чл. 204 и чл. 209 от Закона за корпоративното подоходно облагане и Наредба № 11 от 21.12.2005 г.

Николина НАНОВА
юрист към ФСОГСП

РЕДКОЛЕГИЯ НА ВЕСТНИК "БЪЛГАРСКА ГОРА"

JSSN 1312-7055

<http://www.bulgarian-foresters.org>

Главен редактор - инж. Богдан БОГДАНОВ

Редакционен съвет:

доц. д-р Иван ПАЛИГОРОВ, проф. д-р Никола КОЛЕВ, доц. д-р Милко МИЛЕВ, доц. д-р Груд ПОПОВ, инж. Борис ГОСПОДИНОВ, инж. Илия СИМЕОНОВ

Редактор - Диана ПЕТРОВА

Предпечатна подготовка - инж. Ваня ИЛИЕВА

Печат - БОБ и Ко Принт

КОРЕСПОНДЕНТИ: инж. Иван ГЕОРГИЕВ - Берковица, инж. Георги МАНГУШЕВ - Благоевград, инж. Стоян ТЕРЗИЕВ - Бургас, инж. Игнат ИГНАТОВ - Варна, инж. Борислав ЯНГОЗОВ - Кърджали, инж. Румяна ВЕЛЧЕВА - Ловеч, инж. Никола КАВАРДЖИКОВ - Пловдив, инж. Кирил ТОДОРОВ - Пазарджик, инж. Тодор ТОДОРОВ - Русе, инж. Красимир КАМЕНОВ - Смолян, инж. Румяна ПЕНЕВА - Сливен, инж. Ярослав ЯРОСЛАВОВ - Стара Загора, инж. Иван ГУНЧЕВ - Велико Търново, инж. Илиян МУТАФЧИЙСКИ - Кюстендил, инж. Николай СТОЯНОВ - Шумен, ст.н.с. I ст. Христо ЦАКОВ - Институт за гората, ст.н.с. II ст. Костадин БРОЩИЛОВ - ОСДГ - Бургас. *Всички мнения, изразени в авторски публикации, са лични и не ангажират Редакционния съвет.*

Съюз на лесовъдите в България
Банкова сметка: IBAN BG 90 STSA № 93000010117510, Банков код: 30021040, Банка ДСК - АД, клон 4 София 1000, бул. "Витоша" 15
За връзка със Съюза на лесовъдите в България и със Съюза на европейските лесовъди
e-mail: bggora@abv.bg
www.european-foresters.info
Телефон на СЛБ: 02 / 981 86 32

Биосферният резерват “Баюви дупки - Джинджирица”

В най-северната част на гордия Пирин, между върховете Разложки суходол и Бански суходол, са разположени циркусите Баюви дупки и Каменищица, разделени от недостъпния скален хребет Средноз. Те представляват големи горски поляни, оградени от скалните зъбери и отвесни стени на Дунино куче и Котешкия чал - на изток, централното било - на юг, и отвесните скали на Стълбиците - на запад. Тези райони в годините след Освобождението са обитавани от многобройни стада диви кози, сърни и елени, което привлича вниманието и интереса на царската фамилия у нас. По време на войните на Балканите цар Фердинанд предава на Йонко Вапцаров, бащата на поета Никола Вапцаров, 200 сръбски пленници, с които се изгражда път за леки бойни коли до двата циркуса. Създават се условия за масово избиване на дивеча, което продължава и сега.

След учредяването на Съюза за защита на природата на 16 ноември 1928 г. става обединение на дружества и организации за природозащитна дейност в България. Съюзът се намесва активно за ограничаване на безконтролната сеч и търговия с дървен материал, организира проучването на редки природни забележителности - растения и животни, които предлага да бъдат защитени със закон. Няколко години по-късно започва обявяването на първите резерватни територии. На трето място по възраст е резерватът “Баюви дупки”, обявен с постановление № 1388 от 29 януари 1934 г. на Министерството на зе-

мелието и държавните имоти, върху площ от 847.3 ха, от която 320 ха залесена и 847.3 ха алпийска. Резерва-

тът е обявен, за да бъдат запазени за бъдещите поколения преди всичко находищата на дивите кози, вековните насаждения от бяла и черна мура, горите от смърч и ела, богатите находища на еделвайс и разнообразната растителност, типична за тази част на планината.

На около 10 км от резервата “Баюви дупки” в най-северозападната част на планината през 1947 и 1952 г. са обявени два малки резервата - “Малка Джинджирица” с площ 168.3 ха и “Сегмен тепе” с площ 40.6 ха, които със закон № 300 от 4 февруари 1976 г. на Министерство на горите и природната среда се обединяват и разширяват към горната граница на гората върху площ 339.2 ха. Основната цел е да бъдат запа-

зени вековните беломурови насаждения с възраст 300-450 години и рекорд по запас от 1600-1700 куб. м на хек-

тар. По предложение на РИ-ОПС - Благоевград, съгласувано с общинските ръководства на Разлог, със заповед № 976 от 26 декември 1979 г. на Комитета по опазване на природната среда, става обединяването на двата резервата, като се включват и територии между тях. Общата площ нараства на 2873 ха, от които 1758 ха е залесена и 1115 ха незалесена, а наименованието става “Баюви дупки - Джинджирица”. С тази територия резерватът заема високите части на Северен Пирин - от връх Пирин до връх Бански суходол, като включва циркусите Сегмен тепе, Даутов връх и Конярица, долината на Бела река, връх Окаден, Разложки суходол, Каменищица и Баюви дупки.

В резервата почти не се среща гранит. Варовиковите скали са с голяма мощност и типична морфология - овал-

ни падини и понори, по-големи и по-малки дупки. Особено характерни са големите дупки в горния край на циркуса Баюви дупки. Резерватът се отличава с много разнообразен и силно пресечен релеф. Най-висока надморска височина достигат върховете Бански суходол (2884 м) и Баюви дупки (2820 м), а най-ниската му част се намира в долината (1200 м). Тази голяма разлика в надморската височина на разстояние 5 км е причина за разнообразния характер на климата и растителността в района на резервата. Тук може да се види зоналното разпределение на отделните лесо- и растителни зони. В резервата се срещат почти всички иглолистни дървета и храсти, харак-

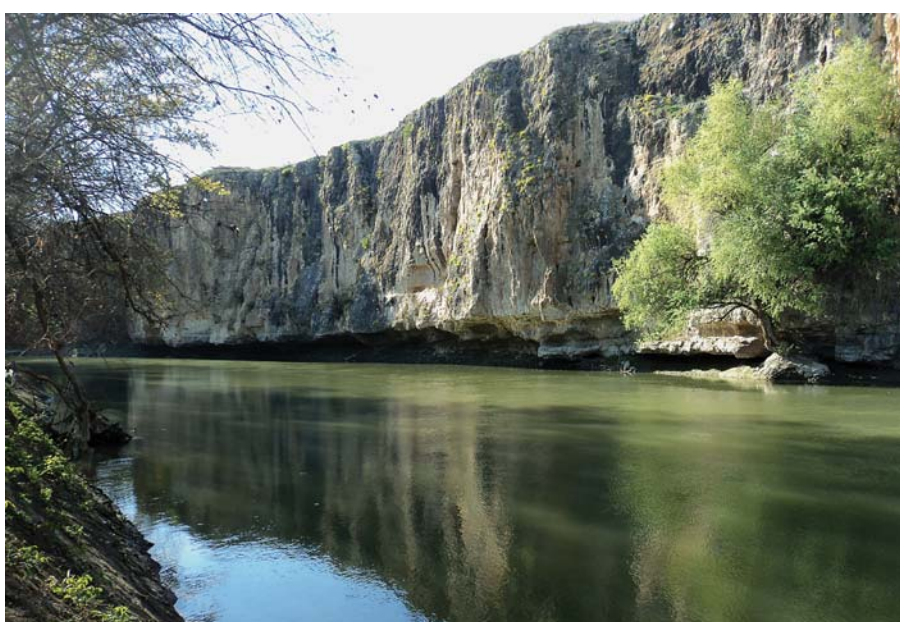
терни за нашата страна. Широклистните са представени от бука, който образува малки насаждения.

В най-ниските части на резервата са горите от черен бор. По-нагоре в усойните и с по-богата почва места са се настанили смърчът и елата, като припечните места в този пояс са заети от белия бор. Колкото се отива по-нагоре, участието на белия бор намалява за сметка на смърча и елата. Постепенно се засилва участието на смърча, въпреки че започват да се появяват отделни екземпляри от бяла мура. Към горната граница на гората започват да се образуват групи от бяла мура, като смърчовите и боровите дървета се явяват единично. В най-горната граница на гората вече се формират чистите беломурови гори. Високо в планината върху оголените варовикови терени са настанили чистите насаждения от черна мура. Черната мура е балкански ендемит и се среща само в Пирин и Славянка. Бяла мура, която също е балкански ендемит, има в Пирин, Рила и Стара планина. Над бялата и черната мура са разположени обширни формации от клек, в които се срещат отделни гнезда от хвойна. Над клековите и хвойновите формации се простира обширната алпийска зона. Във високите труднодостъпни части на резервата има запазени вековни гори от бяла и черна мура, които надхвърлят възраст 600 години, а за отделни видове тя е далече над 1000 години. Горскодървесната растителност в резервата се съпътства от редица храстови

видове, които са по-изобилни в долната му част. Тук се срещат леската, шипката, черната боровинка, червената боровинка, мечото грозде, хвойната. В резервата са установени 499 висши растения от 60 семейства и 239 рода. Тук растат 11 български и 47 балкански ендемита, защитените растения са маслиновидното вълче лико, златистата кандилка, еделвайсът, жълтата и петнистата тинтява, парижкият мак, халеровото котенце и други.

Резерватът “Баюви дупки - Джинджирица” се отличава с богата и разнообразна фауна. Един от символите на защитената територия е дивата коза, стадата на която днес са намалели значително, дивата свиня, златката и катерицата са разпространени повсеместно. По високите части на резервата намират убежище мечката, вълкът, а през лятото сърната. Много рядко може да се види как в сините простори кръжи скалният орел, който гнезди по труднодостъпните скали и клонестите дървета. От птиците се срещат глухарите в Баюви дупки и Джинджирица, лещарката - в района на Бяла река и долната част на Баюви дупки. Соколите, ястребите, кълвачите са разпространени повсеместно. От птиците се срещат още гълъби, алпийски бързолет, сокерицата и други. От влечугите - усойницата и смокът мишкар. През 1977 г. резерватът е включен в листата на биосферните резервати към програмата на ЮНЕСКО “Човек и биосфера”.

Инж. д-р Ангел
ТЮФЕКЧИЕВ

Янтра - реката на живота

янтренската има полегати леви и стръмни и скалисти десни склонове. През 1962-1966 г. по долното течение на Янтра се правят корекции, като се изменя движението на реката, така че тя да тече направо. Целта е наклонът на водното течение да е по-голям, за да не залива земеделските култури. По дес-

ния бряг пороите се вливат в реката и носят наноси в нея. За укрепване на ерозиралите хълмове се залесяват изкуствено площи с черен бор, мъждрян и дива череша.

През годините от 1996 до 1998 се реализира национален проект, финансиран от Европейската общност, целта на който е насипване на камък в местата, където Дунав подкопава българския бряг и променя водната граница на страната.

има множество притоци, най-големият от които е Росица, но в долното ѝ течение единственият приток е малката река Студена. В миналото Янтра е носила имената Ятрос, Етър и Янтра. И досега много хора наричат реката със старото ѝ име - Етър.

Ландшафтът около реката е изключително интересен - на места тя се връзва във варовиковите скали, образувайки причудливи форми. В тези скални образувания дом намира прилепът. Долното течение на Янтра влиза в защитените територии от екологичната мрежа “Натура 2000” по директивата за местообитанията.

Както повечето речни долини в Дунавската равнина, и

джа, където Хаджи Димитър е смъртно ранен и няколко дни по-късно загива от раните си. От мястото на паметника се виждат рибарска къщичка, кацнала на брега до устието на Янтра, и множество топови култури, характерни за поречието на Дунав и по-големите ѝ притоци в Северна България.

Дървесните видове, срещани се по поречието на Янтра, са върба, черница, бряст, както и много култури от акация и от евроамерикански клонове на тополи. Край реката брястът се чувства по-добре, отколкото на другите си местообитания, и почти не страда от холандска болест. По бреговете на реката се среща и тополата кавак с типичната си бяла кора, както и вардимският дъб, който е типичен местен вид, растящ на о. Вардим, откъдето е пренесен, и по поречието на Янтра е култивиран в своята правостъблена форма.

Върбата като типичен местен вид расте точно до коритото на реката в характерни ями, в които се задържа вода. Амorfата като влаголюбив вид много често се явява втори етаж както на върбата, така и на културите от тополи.

Около реката се отглеждат различни сортове пшеница, ечемик и царевица. По черните пътища могат често да се срещнат фазани, чакал. Тук е местообитанието и на заека, сърната и дивата свиня, която идва от островите към поречието на реката. Сипейте около Янтра са дом и за лалугера. Там той копае дупки и се крие от основния

си неприятел - лисицата.

Прикрепената подводна растителност е определяща за многообразието от риби - малката вретенарка, балканската кротушка, вионът, големият щипок и ивичестият бибан.

В района се произвеждат акациев резници. Един от основните производители е частен разсадник край село Вардим.

Нина АЛЕКСАНДРОВА
студент в ЛТУ

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД
София 1797, ж.к. „Младост“ - 2, ул. „Андрей Ляпчев“ №72
тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62
www.husqvarna.bg; e-mail: info@husqvarna.bg